

O pasado 28 de Febreiro de 1996 "El Progreso" de Lugo publicaba a noticia dde que membros da SGHN atoparan mortos 13 araos comúns (*Uria aalge*) na praia de Arealonga (Reinante) na costa luguesa, probablemente exemplares invernantes, procedentes das veciñas Illas Británicas.

O 2 de marzo deste mesmo ano aparecía na praia de Razo, municipio de Carballo, un individuo, este si pertencente á raza ibérica (obs. pers. do autor), que pasaría a engrosar a longa lista de baixas no cada día máis gris futuro do estatus do "pingüín galego".

O 14 de marzo a prensa recollía que Hábitat cifraba en varios centos as aves mortas e o responsable de Medio Ambiente da Coruña, Carlos Muñoz, prometía poñer medios para descifrar as claves das mortes. O día 1 de abril CEDENAT anunciaba o inicio da investigación das causas das mortes de 64 araos recollidos na costa lucense.

Unha das hipóteses que se baralla pero que non é patente en tódolos casos, é que a morte das aves se produciu fundamentalmente pola inxestión de crú, procedente presumiblemente do lavado ilegal de petroleiros nas costas galegas, cuestión que había que desentrañar a calquera prezo, se queremos salvar unha ave única.

O ARAO DOS CONS (*Uria aalge*) ESTADO CRÍTICO NAS COSTAS IBÉRICAS

Por AMADEO POMBO EIRIN

No ano 1948, Francisco Bernis valíase de exemplares observados nas Illas Sisargas, provincia da Coruña, para describir a subespecie de Arao común (*Uria aalge*); desde entón ata os nosos días, a evolución desta especie parece estar cada vez máis ligada a unha inminente desaparición.

Inda que hoxe a mencionada subespecie parece quedar asimilada a *Uria aalge albionis* (Bédard, 1985), e polo tanto non recoñecida como *U. a. ibericus*, o que si está patente é que na segunda metade do presente século, desaparece case por completo como nidificante na península ibérica (Bárcena et al., 1984), que configuraría o límite sur da súa área de distribución europea.

Deste xeito temos dúas subespecies de Arao Común:

- Arao Común norteño (*Uria aalge aalge*. Pontopp); este ocupa Escocia, Illas Ferooces e do Oso, Noruega, Mar Báltico, Islandia, Groenlandia e leste de Canadá.
- Arao Común británico (*Uria aalge albionis*. With); que ocupa as Illas Británicas e a península de Bretaña (Francia), e dentro desta atoparíanse os Araos ibéricos, segundo o exposto por Bédard (1985).

Aínda así, a nosa "raza" presenta unha notable diferenza morfolóxica, que a caracteriza e diferencia dos seus parentes próximos do norte, tal é a de posuír o manto da plumaxe pardo achocolatado en troques de negro. (cadro 1)

Cadro 1

Ficha zoolóxica do Arao Común ibérico

Orden	Familia	Xénero	Especie	Subespecie
Charadriiformes	Alcidae	Uria	<i>Uria aalge</i>	<i>Uria aalge ibericus</i>

Os Araos comúns da subespecie ibérica miden ó redor dos 40 cm. de lonxitude e de 70 cm. de envergadura, pesando entre 700 e 800 gramos. Os adultos presentan unha plumaxe nupcial caracterizada por posuír cabeza, pescozo e manto de plumaxe pardo achocolatada, sendo este último carácter distintivo de dita subespecie; o pco é negro coas beiras das comisurasde tons claros, as patas son negro verdosas e as partes inferior

A nosa fauna

resson blancas tanto en plumaxe nupcial coma invernal, así coma as puntas das plumas secundarias, as cales forman unha estreita liña branca.

En plumaxe invernal, a parte anterior do pescozo e as coberturas auditivas trocan a branco, namentras que unha delgada liña negra sae desde o ollo cara atrás, que é distintiva.

Os individuos xuvenís son semellantes ós adultos, anque algo menores; adquirirán a súa madurez transcurridos de 2 a 3 anos de vida.

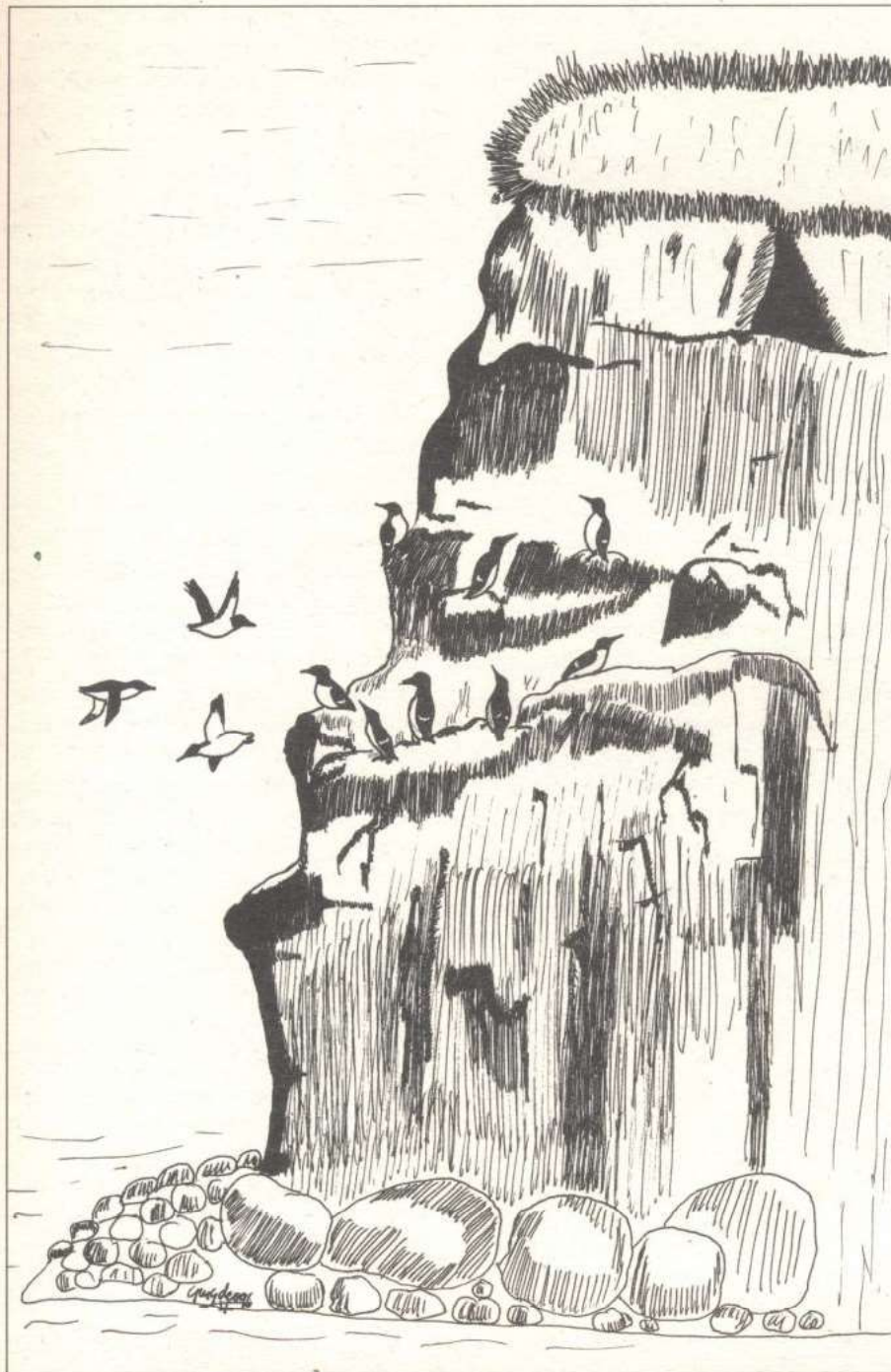
A COLONIA GALEGA

8 eran as colonias históricas de cría que ocupaban os Araos na costa galega nos anos 50: Cabo de Bares, Cabo Ortegal, Ría de Ares-Betanzos, Illas Sisargas, Cabo Vilán, Illas de Ons e Illas Cies.

A evolución destas colonias de cría pódese ver reflexada na Táboa 1. por outra parte, Bárcena (1990), sinala que a poboación pasaría de 3.000 individuos no 1960 a 80 no período 1981-1982, e a tan só 46 no ano 1989.

O C.P.A.N. (1989) da unha estima poboacional de 20-25 parellas, (Penas *et al.*, 1991).

Xa na década dos 80 somentes subsiste como reproductor en tres puntos da xeografía galega como consecuencia da súa alarmante diminución; dous nucleos situados

Táboa 1.

Evolución da poboación nidificante de Arao común nas oito colonias históricas da costa galega no período 1948-1985. P= parellas (Elab. propia a partir de datos de Bárcena.,1985, e Bárcena et al.,1987)

	C.Bares	C.Ortegal	P.Limo	R.Ares	I.Sisargas	C.Vilán	I.Ons	I.Cies
1948	-	-	-	-	660	-	-	-
1960	100	1000	100	100	-	300	36P	400
1975	?	?	?	6-8	32	?	?	?
1981	?	?	?	?	11	?	?	6-7
1982	?	?	?	?	?	63	?	2P
1985	0	0	0	0	6	35-40	0	0

Táboa 2 Evolución da poboación nidificante de Arao común nas Illas Cies no período 1981-1990. P=parellas, I=individuos (Tomado de Arcos,F., 1995, en Chioglossa, Vol.Esp. 1: 54)

Ano	Nº de araos en colonia
1981	6-7I
1982	2P
1983	2-3P
1984	2P
1985	2P
1986	1P
1987	1P
1988	0
1989	0
1990	0

A nosa fauna

na provincia da Coruña (I. Siargas e C. Vilán) e un na provincia de Pontevedra (I. Cíes). (Para este último enclave reproductor os datos figuran na Táboa 2).

Os anos 90 parecen presentarse máis que crús para a especie xa que desaparece como niñificante habitual no arquipélago das Cíes, quedando por tanto reegado unicamente á costa coruñesa.

Os datos para esta etapaparecen resumirse en 1-2 parellas tentando reproducirse no alto do "illote Magnánimo" en Sisargas, ó parecer cun éxito reproductor máis ben nulo, e entre 40-44 individuos en datas estivais no Cabo Vilán (Costas *et al* 1994); o cal non quere dicir, necesariamente, que se trate de exemplares estritamente reproductores. Cabería por último ter en conta, que desde hai 3 anos non se censa a especie.

A vista dos datos a extinción do Arao parece máis que evidente se nos percatamos de que os individuos que aínda perviven non son quen de autososterse como poboación, e aténdonos ós escasos esforzos que administración e institucións competentes prestan a unha ave potencialmente ameazada de desaparecer, só cabería esperar un milagre para que unha especie única e irrepetible poidera dar esquinazo á sempre amarga extinción.

Táboa 3. Evolución da poboación nidificante de Arao común no arquipélago das Berlangas no período 1942-1989. P=parellas, I=individuos (Elab. propia a partir de datos de Lockey, 1942, Dela Cigoña, 1989)

Ano	Nº de aros
1942	6000P
1981	75P
1985	53P
1989	57I

Moi lonxe de millorar, vexamos algúns dos desencadeantes que a situaron en tales extremos:

- En algo máis de 30 anos a poboación reduciuse ó 1,5% do número inicial.

- Non existe unha soa colonia que aumentase no seu número, máis ben todo o contrario, xa que nos anos 80 só 3 delas manteñen parellas (I. Sisargas, C. Vilán e Cíes); nesta última desaparecen antes de iniciarse a nova década (Táboa 2).

- A cifra total de exemplares galegos nas mellores das estimas roldaría a cifra de 20-30 individuos.

A COLONIA PORTUGUESA

Estaba asentada no que conxuntamente se denomina Berlangas ou arquipélago das Berlangas, formado á súa vez por 3 pequenos arquipélagos: Farilhoes, illas Estelas e a propiamente dita Berlanga.

Naturalistas anglosaxóns, Tait (1924) e Lockey (1942) foron os encargados dos censos citando o primeiro centos e o segundo a cifra de 6000 parellas de Araos nos acantilados das Berlangas.

Desta cifra pásase a 75 parellas no ano 1981: unha redución ó 1,25% da poboación inicial.

No ano 1985 só ficaban 53 parellas, e catro anos máis tarde, parecen situarse en torno ós 57 individuos (De la Cigoña, citado en Cabrero, J., 1992) cunha taxa de reprodución nula, nese mesmo ano (Táboa 3).

CAUSAS DA REGRESIÓN DOS ARAOS NAS COSTAS GALAICO-PORTUGUESAS

Basicamente foron as producidos por:

- **Contaminación do mar, particularmente por hidrocarburos**, procedentes do lavado e derrame de crú dos petroleiros (mareas negras); especialmente determinantes foron a do "Polycomander" en 1970, "Jacob Maerks" 2975,

"Urquiola" 1976, "Andros Patria" 1979 e "Aegean Sea" en 1992.

- **Mortalidade en artes de pesca**; coa porcentaxe máis elevada nas artes de enmalle (trasmallo e beta), seguido do arrastre e finalmente cerco e palangre.

- **Caza**; tivo considerable importancia ata mediados da década dos 80, hoxe afortunadamente case erradicada.

Outros factores que se lle achacan en maior medida son os de:

- **Sobrepesca**; sobreexplotación dos recursos pesqueiros, coa conseguinte diminución das súas presas naturais.

- **Cambios climáticos**; que provocarían un desplazamento dos recursos naturais (presas) cara outras zonas, o que en último o termo, se traduce nun descenso acusado da súa base alimentaria, nos puntos de cría. ■

BIBLIOGRAFÍA

Arcos, F., Mouriño, J., Martínez Mariño, J.M. e Sierra Abraín, F. Notas sobre ecología, mortalidade y evolución de las poblaciones de Arao común (Uria aalge) en el suroeste de Galicia. Chioglossa, Vol. Esp.1: págs.53-59, Coruña 1995.

Bárcena, F., Teixeira, A.M. e Bermejo, A.(1994). Breeding seabirds populations in the Atlantic sector of the Iberian Peninsula. En J.P. Croxall, P.X.H. Evans e R.W. Schreiber (Eds): Status and conservation of the worlds seabirds, págs. 335-345. ICBP Technical Publication Nº 2.

Bédard, J. (1985). Evolution and characteristics of the Atlantic Alcidae. En D.N. Nettleship and T.R. Birkhead (Eds.): The Atlantic Alcidae, págs 1-50, Academic Press London.

Costas, R., Pousa, M.G., Taibo, C.B. (1995) en II anuario das aves de Galicia, pág. 36.

Penas Patiño, X.M., Pedreira López, C., Silvar, C., (1991), Guía das aves de Galicia, Bahía Eds.